

Dolin máná namma lei soga siste válljejuvvon dahje bárdni oačcui ádjá, áhči dahje vielja nama ja nieida oačcui namas áhkus, eatnis, siesás jna. Mánás bodii ná fuolkis gáimi. Gáibmenamat eai leamaš áidna vuohki čájehit fuolkevuodá. Germánain váldui minstar addit nama álgošuoja dahje *allitterašuvnna mielde*. Dat dárkuha, ahte máná namma álgá seammaláhkai go vánhemiiid nammage. Ovdamearkka dihte jus áhči namma lea Henrik, mii álgá H bustávvain, de gánda galgá leat dalle Heaihka. Seamma ášsis lea sáhka dalle go bearraša buot mánát álget seammaláhkai. (*Pertti, Penttâ, Penjami*). Oallá dábálaš lei maiddái geavahit ođđa veršuvnna boares namas. Ovdamearkka dihte jus áhkku lei *Fredrika* de nieida oačcui namman. Dievdduid bealde seammalágan variašuvdna sáhtašii leat *Juhani – Juha* dahje *Antero – Antti*.

Kristtalašvođa leavvama manjá máná nammaaddinvuođđun bodii bassi olbmuid kalender (*Pyhimyskalenteri*) dahje *Mikael Agricola* rohkosgirjji kalender, mii almmustuvai lagi 1544. Suomagielat almmenáhkki ilbmagođii 1705 Turku akatemia professor *Laurentinus Tammelin* ánnssus. Kalender namat ledje gal čállinvuogiset dáfus dábálaš olbmuide apmasat dan dihte go vuodđogiellan lei leamaš heprea, kreikkagiella dahje láhtengiella. Jagi 1890 virggálaš almmenáhkis oidnui ovdanamain ođasmahttindoibaibma dahje go vierrogielat hápmi oačcui suomagielat hámí: *Adolfist šattai Aatto ja Andreasis Antero, Benedikt šattai Pentti hámái, Olaus bealistis Olawi. Urbanus oačcui ođasmahttindoaimma oktavuođas suopmelaš hámí Urpo* ja nu ovddosguvlui. Čuovvovaš ođasmahttin dáhpáhuvai lagi 1908, dalle kalenderii ihte sullii guhtalogi ođđa suopmelaš nama ja ohpit muhtin ođđa čállinhámi (*Timoteus–Timo, Kristoffer–Risto*).

Kristtalaš osku bodii maiddái Sápmái ja dan dihte virggálaš namat muittuhišgohte Suoma, Ruota dahje Dáža nammaminstariid. Vuos namat ledje čállon báhpagirjjiide ruotagillii ja dan manjá suomagillii. Sámi giellaláhka bodii fápmui lagi 1991 ja ođasmahttojuvvui lagi 2004 álggus. Juo vuostamuš láhka attii vejolašvođa addit sápmelaš nama ja geatnegahtii searvegottiid ja álbmotregistára váldit atnui sápmelaš bustávvaid (á, đ, č, ķ, š, t já ž). Jagi 1997 Yliopiston nimipäiväälmanakka oktavuođas almmustuvai professor Pekka Sammallahhti ráhkadan sápmelaš nammabeaivekalenter. Das leat oktiibuot 565 sápmelaš nama. Eanaš dain leat vierrogielat namain dahkkojuvvon sápmelaš hápmi, muhto joavkkus leat maiddái sápmelaš árbevirolaš namat dego Juoksáhkká já Ahkebeaivvi.

Heli Aikio (váldon kandidáhtadutkamušas)

Gáldut:

Aikio, Heli (2005): Sarre soga almmáinamaid árben 1700 -logus 1900 -logu beallemuddui.

Kiviniemi, Eero (1982): Rakkaan lapsen monet nimet: suomalaisten etunimet ja nimenvälinta.

Kiviniemi, Eero (2006): Suomalaisten etunimet.

Nuorgam, Anne (2004): Saamenkielisistä nimistä. Yliopiston nimipäiväälmanakka 2005, s. 76-77.

Ovdanammavuogádat álmmolaččat

Namma lea álot leamašan dehálaš oassi ovttasgas olbmuid eallimis ja identitehtas. Namas lea leamaš suollemas vuoimi, ovdameakka dihte boares álbmotmáidnasis jiehtanasge suorgan, jus sáŋgár oažju diehtit su nama. Mánná leage ožzon nama viehka johtilit riegádeami maŋjá amas bahás vuoiŋŋat doalvvo su. Dolin olbmuin lei dušše okta namma (ovttaskasnamma). Dalle ii leat leamaš hálldahus mii livččii gáibidan dárkilut čálalaš čilgehusa das, gii olmmoš lei. Boares nammavuogádat sistisoalai váldonama ja sierralágan lassenamaid. Lassenamman lei dábálaččat patronyma dahje dahje áhči namma (Rasmus Pierabárdni) dahje juo báikki nama. Muhtimin lassenamman lei maiddái olbmo iešvuohta (Sámmol Guhkesjuolgi). Lassenamaid geavaheapmi šattai dábálažžan, go seammanammasaš olbmot lassánedje. Sivvan dasa lei, ahte boares árbevirolaš namat láhppo jedje go olbmot álge geavahit risttalaš nmaid, mat ledje oalle uhcán. Kiviniemi 1982: 29, 50).

Virggálaš nammavuogádat šattai eanaš hálldahus-vuoigatvuodalaš dárbbuin. Ovdanamma ii sáhttán leat mii beare ja dan dihte nammahápmi *ovdanamma* + *patronyma* lassáni. Ovttain namain birgii bures dan dihte, go olbmot eai lean nu ollu ja lassenamatge dahje muhtin sajiin juo sohkanamatge ledje geavahusas. 1700-logus Suomas leavai dáhpi addit eanet go ovta nama mánnái. Minstar bodii Ruotas, gosa dat lei boahtá Dánmarkku bokte Gaska-Eurohpás. Vuostamužžan dát vierru lei geavahusas bajit luohká olbmuid gaskkas. Sis dat leavai maiddái dábálaš olbmuid geavahussii, vuos riddoguovllu dáloniidda ja das vel siseatnamii. Nuorta-Suomas dát vierru leavai hihtásit dan dihte go dan guovllu olbmot ledje ortodorsat ja sis lei fas geavahusas boares vierru addit mánnái dušše ovta nama.

Čálli: Heli Aikio

Gáldut:

Aikio, Heli (2005): Sarre soga almmáinamaid árben 1700 -logus 1900 -logu beallemeuddui.

Kiviniemi, Eero (1982): Rakkaan lapsen monet nimet: suomalaisten etunimet ja nimenvälinta.

Kiviniemi, Eero (2006): Suomalaisten etunimet.